

בכמה מילים

"החוצה, מהר, יהודים ארוזים!" צעק-צרח בקולי קולות החייל הנאצי החמוש. לבהמות דמינו... בשוט ופרגול - על הפנים, הראש, הגב - על כל חלקי הגוף. מיהרנו - כל המשפחה - להסתדר בחמישיות - נוח לספירה... לבהמות דמינו... הובלנו לכיכר השוק, שהייתה ל"כיכר הדם - והדמים". מי שלא מסר את הכסף הוכה, והעדיים נלקחו בכוח, בקטיעת אצבע או יד.

נסענו בקרונות לבהמות במשך ימים ולילות, ללא מספיק כלים לצרכים, נשים וגברים יחד, ללא אוויר לנשימה, אשנב - צוהר קטן בלבד. הרכבת נסחבת ואיש אינו יודע לאן. אין עצירות. ניצבנו בלילה לפני שער מואר כבאור יום ועליו השלט "העבודה משחררת". הגענו לגיהנום-לאשוויץ, בצל המשרפות.

בסדרת מיונים הופרדו נשים מגברים. במיון נוסף: נשים מנערות. הובטח לנו שלמחרת נתראה. חיש נודע לנו: עוד באותו הלילה עלו כולן בלהבות המשרפות שפעלו יומם ולילה.

במשך כל היום - אם ברוח, גשם, שלג סערה ורוחות עזות- עמדנו במקום בלא לזוז. חמש - חמש, בשורה עורפית, רועדות מקור, מפחד שומרי האס-אס. אכזרית ביותר הייתה ה"גרייזה", קצינה רמת דרג, גרמניה מרשעת - המכשפה הראשית. אם העזת והישרת מבט בפניה- זכית בעונש מחפיר: לכרוע ברך על חצץ - בלא כל בגד או מגן. לבושנו היה שמלת קיץ- בעיצומו של חורף אירופי. ומה שהיה בה בשפע היו כינים. בבית השחי ובמבושים עקצו ומצצו דמינו- ולא יכולנו לזוז ולגרד מפחד צליפות העונש.

יום יום היו סלקציות. בחרו בנשים מסוימות, לעבודות שונות - איש לא ידע לשם מה ולאן. כך הגעתי למחנה ל"עבודות פרך בכפייה". בשמלת קיץ לגופי, שורצת כינים מוצצות דמי, ובלא יכולת לגרד, בנעלי עץ ללא עקב, המכסות רק אצבעות, בקור מקפיא, בפברואר, חפרנו חפירות אנטי-טנקיות, להפיל בהן את הצבא הרוסי הקרב.

בעקבות פקודה יצאנו ל"צעדת המוות", מאימת הצבא הרוסי הקרב, בבגד קיצי, בלא מזון וללא שתייה. ביום השמיני לצעדה החלטנו - אני ושתיים מחברותיי לחמישייה - כי מלאה הסאה, וברחנו. הגענו לכפר גרמני בעורף. לבוגרת בינינו הייתה בגרות בגרמנית. החלטנו שרק היא תדבר, שמא הגרמנית-ידיש שבפינו תכשילנו. עד מהרה התברר שהגרמנית בכפר הייתה דומה לידיש. ניחנתי בחוש לקליטת שפות והעזתי לדבר. הצבא הגרמני החל לסגת מפני האויב הרוסי הקרב. במרכז הכפר הוקם מאהל גדול ובו מטבח ששירת החיילים בעמדות סביב. שתי חברותיי נשלחו לעבוד שם ואני נשלחתי למפקד האזור, בדרגת פלדובל. נקשתי בדלת והולם לבי גבר על הנקישה. איש לא שמע ולא ענה. פתחתי הדלת ולנגד עיני, מהרצפה עד לתקרה - היטלר המצדיע במועל-יד!

בכוח דחפתי רגל אחר רגל. כששמעתי "איזו שחרחרת נאה", "הונגרייה טיפוסית", הוקל לי. בעברי הייתי גאה להיות צ'כיה. הפעם נעם לי לשמוע: המילים העידו על היחסים המעולים בין שני העמים הפשיסטים. הקצין - ראשו שפוף, נשען על שתי ידיו - רמז לי לשבת. פניו בידי, הוא בכה והתייפח בקול ובלי כל בושה. חיכיתי מעט. שאלתי: "קרה משהו?"

הוא התייפח, נאנח ואמר: לבתי היחידה תינוק ואינה יכולה להיניקו. כל רגע יש "אלרם", אזעקה, עליה לרדת ולעלות לבונקר, והיא לא יכולה להיניק התינוק.. ראשי על השולחן כמוהו - והדמעות זלגו מעצמן. לי היה על מה ואת מי לבכות. בלבי קיוויתי - מי ייתן ויניצלו.

בלכתי למפקדה ובשובי נצמד אלי צלו של חייל גרמני. שאל אם אני מסכימה, העביר נשקו ליד השנייה, שילב זרועו בזרועי ושאל: "גברתי מרשה?"

האם יכולתי לסרב?

כעבור כמה ימים דיבר בחופשיות . סיפר עד כמה הוא שונא את המלחמה ולא רואים את קצה . ערב אחר הציג עצמו בשם מכס, שונא המלחמה שקטעה קריירה ואת חייו.

היינו נפגשים בערבים לכמה שעות - למזלי הרב חייב היה לחזור לבסיס בזמן . באחד הערבים , בליל ירח , חבוקה בזרועותיו, שר לי שיר אהבה למזכרת , שיר נודע אז . הוא שר בקול טנור ערב , בתרגום חופשי: "אני אוהב את השמש, הירח והכוכבים – אך יותר מכולם אני אוהב אותך, וכמוהם, כן גם את: רחוקה ממני." אט אט התחיל לרמוז לי שהצבא מתכונן לנסיגה . בפגישה האחרונה סיפר לי שהוא מהנדס במקצועו וחזר על דבריו: הוא שונא מלחמה.

בפגישתנו למחרת – האחרונה - הוא נחפז מאד: "עלינו להיות בהיכון!" עמדנו ארוכות, מחובקים, ושרנו יחד ובערגה את השיר שלימדני . לבסוף נתן לי דף ביד , נחפז ונעלם. פתחתי הדף. ב"נ.ב." הוסיף: "אחרי המלחמה ניפגש באנגליה או בצרפת - לפי הכתובות - ושם נתחתן."

פרטים נוספים בסיפור חיי, "עגילים במרתף", שיצא לאור במספר שפות

רחל ברנהיים

קיבוץ יקום

bernheim@yakum.co.il